

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 152/2020-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Tiborom Bickom, Dukelská 972/7-3, Považská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 256/2015 a takto

rozhodol:

1. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 256/2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 256/2015 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré j e Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II j e p o v i n n ý nahradiť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 1 624,86 € (slovom tisícšesťstodvadsaťštyri eur a osemdesiatšesť centov) na účet advokáta JUDr. Tibora Bicka, Dukelská 972/7-3, Považská Bystrica, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 152/2020-16 z 28. apríla 2020 prijal na ďalšie konanie v zmysle § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú s'ťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ],

██████████, a sťažovateľky ██████████, ██████████, po predchádzajúcom spojení vecí na spoločné konanie uznesením č. k. IV. ÚS 140/2020-10 zo 16. apríla 2020.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 216/2020-10 z 12. mája 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť ██████████, a následne uznesením č. k. PLs. ÚS 24/2020-7 z 27. mája 2020 vec spojil s konaním vedeným pod sp. zn. IV. ÚS 152/2020, pričom spojené konanie bolo vedené pod sp. zn. IV. ÚS 152/2020.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 117/2020-11 z 3. marca 2020 bola prijatá na ďalšie konanie ústavná sťažnosť ██████████, a následne uznesením č. k. PLs. ÚS 25/2020-6 z 27. mája 2020 bola vec spojená s konaním vedeným pod sp. zn. IV. ÚS 152/2020, pričom spojené konanie sa viedlo pod sp. zn. IV. ÚS 152/2020.

4. Ústavné sťažnosti obchodnej spoločnosti ██████████

██████████
██████████
██████████
██████████
(ďalej aj „sťažovatelia“ alebo „žalobcovia“), zhodne podané 14. januára 2020, spojené na spoločné konanie už uvedeným postupom a vedené pod sp. zn. IV. ÚS 152/2020 sa týkajú namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 256/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“).

5. Z ústavných sťažností a príloh k nim priložených vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou zo 14. apríla 2015 doručenou okresnému súdu v napadnutom konaní domáhali

zriadenia vecného bremena v prospech nehnuteľností v ich vlastníctve. Vec okresnému súdu napadla 17. apríla 2015. V čase podania žaloby bola žalovanou obchodná spoločnosť SHFO INTERNATIONAL LIMITED, IBC 2009, Egmonton Street, St. Vincent, West Indies (ďalej len „pôvodná žalovaná“), s ktorou sa sťažovatelia nevedeli skontaktovať. Sťažovatelia preto v podanej žalobe navrhovali, aby okresný súd pôvodnej žalovanej ustanovil pre toto konanie opatrovníka, tento však na ich návrhy adekvátne nereagoval. To umožnilo pôvodnej žalovanej previesť parcely, ktoré sú predmetom sporu, na terajšiu žalovanú obchodnú spoločnosť I.L.K. INVEST CYPRUS LTD (ďalej len „žalovaná“), s ktorou sa rovnako nebolo možné skontaktovať. Ani po tom, čo si súčasná žalovaná zvolila slovenského právneho zástupcu a tento doručil okresnému súdu vyjadrenie a protižalobu z 19. septembra 2018, okresný súd vo veci plynule nekoná.

6. Sťažovatelia tvrdia, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní v dôsledku jeho nečinnosti dochádza k porušovaniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Na podklade uvedených skutočností sťažovatelia v petite ústavných sťažností navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich ústavných sťažností na ďalšie konanie o nich rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľom prizná primerané finančné zadost'učinenie každému v sume 5 000 € a tiež náhradu trov konania každému v sume 434,23 €.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie účastníkov konania

8. Ústavný súd po vykonaní procesných úkonov spočívajúcich v spojení vecí na spoločné konanie a ich prijatí na ďalšie konanie vyzval okresný súd na vyjadrenie k podaným ústavným sťažnostiam.

9. Na výzvu ústavného súdu reagoval okresný súd vyjadrením predsedu súdu sp. zn. 1 SprV 219/2020 z 30. marca 2020. Jeho obsahom bol prehľad úkonov, ktoré okresný súd vykonal od podania žaloby až do posledného pojednávania vo veci, ktoré sa uskutočnilo 19. februára 2020. Predseda okresného súdu odmietol vznik možných prierahov v konaní, poukázal jednak na snahu okresného súdu doručiť žalobu pôvodnej žalovanej do zahraničia. Návrh na zmenu v osobe žalovanej a následné doručovanie uznesenia o zmene v osobe pôvodnej žalovanej a novej žalovanej, ktoré majú sídla mimo Slovenskej republiky, rovnako prispeli k dlhšiemu trvaniu konania, keďže bez validného doručenia uznesenia o zmene v osobe žalovanej nemohlo konanie ďalej pokračovať. Uviedol, že aj na strane žalobcov došlo ku konaniu, ktoré prispelo k vzniku možných prierahov v konaní, ktoré spočívalo v žiadosti právneho zástupcu žalobcov o odročenie pojednávania konaného 19. februára 2020 a poskytnutie 10-dňovej lehoty na predloženie vyjadrenia žalobcov, ktorí sa pojednávania nezúčastnili. Pripustil dôvodnosť podanej ústavnej sťažnosti v časti, ktorou sťažovatelia namietali nevybavenie ich sťažnosti na prierahy v konaní predsedovi súdu. Tento nedostatok vytkol zákonnej sudkyňi, ako aj asistentke senátu. V závere vyjadril svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci. Predseda okresného súdu podal k veci následne vyjadrenie pod sp. zn. 1 SprV 297/2020 z 11. mája 2020, ktorým odkázal na svoje vyjadrenie z 30. marca 2020. Po spojení vecí na spoločné konanie uzneseniami č. k. PLs. ÚS 24/2020-7 a č. k. PLs. ÚS 25/2020-6 z 27. mája 2020 okresný súd opätovne poskytol vyjadrenie k predmetnej veci pod sp. zn. 1 SprV 400/2020 z 10. júna 2020, ktorým odkázal na svoje predošlé vyjadrenia týkajúce sa tejto veci a vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

10. Vyjadrenie okresného súdu bolo zaslané sťažovateľom, ktorí prostredníctvom svojho právneho zástupcu podali vyjadrenie 15. mája 2020 a aj 19. júna 2020. Sťažovatelia zotrvali na dôvodnosti podanej ústavnej sťažnosti. Poukázali na skutočnosť, že po podaní žaloby žiadali okresný súd, aby žalovanej ustanovil opatrovníka pre nemožnosť jej kontaktovania. Okresný súd ešte za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 31. júna 2016 (ďalej aj „OSP“) ich žiadosti nevyhovel, namiesto toho sa pokúsil o riadne doručovanie písomností žalovanej, čo podľa názoru

sťažovateľov viedlo k vzniku zbytočných prietáhov v konaní. Uviedli, že postup súdu bol nekompetentný, vykonané úkony zbytočné. Zároveň odmietli akúkoľvek zodpovednosť za vznik zbytočných prietáhov. Rovnako vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základných práv, ktoré sú predmetom ústavnoprávneho prieskumu.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

17. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

18. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

19. Základnou povinnosťou všeobecného súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť okresného súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom

súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý v čl. 17 upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb).

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

20. Ústavný súd si pre posúdenie ústavnej sťažnosti vyžiadal spis okresného súdu, z ktorého zistil, že vec dosiaľ nebola právoplatne skončená a nachádza sa v štádiu konania na súde prvej inštancie bez existencie meritórneho rozhodnutia vo veci, a zároveň zistil nasledujúcu chronológiu úkonov vykonaných v napadnutom konaní:

Úkony vykonané v roku 2015:

- 17. apríla 2015 bola podaná žaloba na okresnom súde,
- listom z 1. júna 2015 okresný súd vyzval žalobcov na doplnenie podania a vyjadrenie sa k možnosti rozhodnúť vec bez nariadenia pojednávania a na zaplatenie súdneho poplatku,
 - listom z 1. júna 2015 okresný súd vyzval Správu katastra Košice na zaslanie kúpnej zmluvy,
 - 22. júna 2015 Okresný úrad Košice, katastrálny odbor predložil na výzvu okresného súdu požadované dokumenty,
 - 7. júla 2015 právny zástupca žalobcov predložil okresnému súdu požadované doklady,
 - 30. júla 2015 okresný súd vyzval žalobcov na odstránenie rozporu v podanej žalobe spočívajúceho v označení žalobcu v 3. rade,
 - 14. augusta 2015 právny zástupca žalobcov opravil označenie žalobcu v 3. rade,

- 1. októbra 2015 okresný súd vyzval Daňový úrad Košice na poskytnutie informácií o pôvodnej žalovanej ako platcovi dane z nehnuteľností, zároveň vyzval posledného známeho zástupcu pôvodnej žalovanej, či zastúpenie trvá, resp. či mu nie sú známe osoby zastupujúce pôvodnú žalovanú,

- 2. novembra 2015 oznámil okresnému súdu posledný známy zástupca pôvodnej žalovanej, že túto už nezastupuje,

- 4. novembra 2015 Daňový úrad Košice oznámil, že nie je vecne príslušným na výkon správy dane z nehnuteľností.

Úkony vykonané v roku 2016:

- 25. februára 2016 právny zástupca žalobcov predložil okresnému súdu plnomocenstvá na zastupovanie žalobcov v napadnutom konaní,

- 3. marca 2016 požiadala [REDAKOVANÉ] o pristúpenie do konania na strane žalobcov,

- 11. marca 2016 opravila navrhovateľka [REDAKOVANÉ] podanie z 3. marca 2016,

- 11. marca 2016 okresný súd vyzval mesto Košice na poskytnutie informácií o pôvodnej žalovanej ako platcovi dane z nehnuteľností,

- 15. marca 2016 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov na podanie návrhu na vstup [REDAKOVANÉ] do konania na strane žalobcov,

- 31. marca 2016 [REDAKOVANÉ] požiadala okresný súd o vystavenie potvrdenia, že je účastníčkou napadnutého konania na strane žalobcov,

- 21. marca 2016 podali žalobcovia návrh na pristúpenie účastníka a zámenu pôvodnej žalovanej,

- 11. apríla 2016 okresný súd uznesením rozhodol o pripustení [REDAKOVANÉ] ako žalobkyne v 7. rade a o zmene žalovaného z pôvodnej žalovanej na žalovanú,

- 11. apríla 2016 požiadal okresný súd Správu katastra Košice o zaslanie kópie kúpnej zmluvy,

- 14. apríla 2016 mesto Košice ako správca dane z nehnuteľností poskytlo okresnému súdu požadované informácie,

- 28. apríla 2016 právny zástupca žalobcov navrhol ku konaniu pripojiť administratívny spis Okresného úradu Košice, katastrálneho odboru,

- 2. mája 2016 zaslal Okresný úrad Košice, katastrálny odbor kópiu požadovanej kúpnej zmluvy,

- 18. mája 2016 vyzval okresný súd [REDAKOVANÉ] ako možnú zástupkyňu žalovanej na poskytnutie informácií týkajúcich sa žalovanej, rovnako okresný súd vyzval [REDAKOVANÉ], advokátku, na poskytnutie informácií o pôvodnej žalovanej,

- 27. mája 2016 sa zásielka adresovaná [REDAKOVANÉ] vrátila späť okresnému súdu s poznámkou adresát neznámy,

- 7. júna 2016 oznámila [REDAKOVANÉ], že nezastupuje pôvodnú žalovanú,

- 15. júna 2016 požiadala žalobkyňa v 7. rade o vrátenie preplatku na súdnom poplatku,

- 18. augusta 2016 okresný súd odpovedal na žiadosť žalobkyne v 7. rade,

- 18. augusta 2016 okresný súd ustanovil prekladateľku na účely prekladu písomností,

- 16. septembra 2016 požiadala ustanovená prekladateľka o predĺženie termínu dodania prekladu o 30 dní,

- 22. septembra 2016 okresný súd vyhovel žiadosti prekladateľky a predĺžil termín dodania prekladu do 14. októbra 2016,

- 11. októbra 2016 prekladateľka predložila súdu vyžiadané preklady dokumentov,

- 25. októbra 2016 okresný súd uznesením rozhodol o tlmočnom pre ustanovenú prekladateľku, zároveň okresný súd uložil ustanovenej prekladateľke preložiť ďalšie listiny,

- 1. decembra 2016 doručila ustanovená prekladateľka okresným súdom vyžiadané preklady,

- 13. decembra 2016 okresný súd rozhodol o tlmočnom pre ustanovenú prekladateľku.

Úkony vykonané v roku 2017:

- 24. februára 2017 sa okresnému súdu vrátila zásielka adresovaná pôvodnej žalovanej ako nedoručená s poznámkou adresát neznámy,

- 28. februára 2017 dal konajúci sudca pokyn na reklamáciu nedoručenia zásielky pôvodnej žalovanej,

- 16. marca 2017 Slovenská pošta, a. s., podanú reklamáciu vybavila so záverom, že je neopodstatnená,

- 24. júla 2017 do súdneho spisu nahliadla [REDAKOVANÉ], právna zástupkyňa žalovanej,

- 25. júla 2017 bol daný pokyn na opakované doručovanie žaloby s prílohami pôvodnej žalovanej,

- 7. augusta 2017 Slovenská pošta, a. s., vybavila reklamačné konanie so záverom jeho opodstatnenosti, z tohto dôvodu bola okresnému súdu vyplatená suma 37 eur ako náhrada škody,

- 16. októbra 2017 bol daný pokyn na reklamáciu nedoručenia zásielky adresovanej pôvodnej žalovanej,

- 1. decembra 2017 doručil právny zástupca žalobcov okresnému súdu podanie obsahujúce komunikáciu so zastupiteľskými orgánmi Slovenskej republiky na účely doručenia žaloby s prílohami pôvodnej žalovanej.

Úkony vykonané v roku 2018:

- 23. januára 2018 do súdneho spisu nahliadol JUDr. Tibor Bicko, právny zástupca žalobcov,

- 15. marca 2018 Slovenská pošta, a. s., vybavila reklamačné konanie so záverom jeho opodstatnenosti, z tohto dôvodu bola okresnému súdu vyplatená suma 37,72 eur ako náhrada škody,

- 21. mája 2018 právny zástupca žalovanej (JURIKA & KELTOŠ, s. r. o.) predložil okresnému súdu plnú moc na zastupovanie žalovanej a požiadal o sprístupnenie elektronického súdneho spisu,

- 10. júla 2018 okresný súd vyzval žalovanú na predloženie splnomocnenia v písomnej podobe,

- 20. júla 2018 právny zástupca žalovanej predložil splnomocnenie v písomnej podobe,

- 25. júla 2018 právny zástupca žalobcov podal sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi súdu,

- 7. augusta 2018 okresný súd vyrubil žalovanej súdny poplatok za vyhotovenie kópie súdneho spisu,

- 14. augusta 2018 žalovaná uhradila vyrubený súdny poplatok,
- 22. augusta 2018 okresný súd doručil žalovanej fotokópiu súdneho spisu,
- 27. septembra 2018 okresný súd zaslal ústrednému orgánu štátu Svätý Vincent a Grenadíny (sídlo pôvodnej žalovanej) žalobu s prekladom a prílohami,
- 21. septembra 2018 doručil právny zástupca žalovanej vzájomnú žalobu proti žalobcom.

Úkony vykonané v roku 2019:

- 7. februára 2019 bol daný pokyn na reklamáciu nedoručenia zásielky adresovanej pôvodnej žalovanej,
- 20. februára 2019 nahliadla do súdneho spisu [REDAKOVANÉ], ako substitučný zástupca žalobcov,
- 26. februára 2019 bol daný pokyn a zároveň bolo aj uverejnené oznámenie o podanej žalobe na úradnej tabuli okresného súdu,
- 28. marca 2019 ústredný orgán štátu Svätý Vincent a Grenadíny upovedomil okresný súd, že zásielku sa pôvodnej žalovanej nepodarilo doručiť, keďže nebolo možné ju lokalizovať,
- 26. júna 2019 bola žalobcom zaslaná vzájomná žaloba žalovanej spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nej, zároveň okresný súd vyrubil žalovanej súdny poplatok za podanú vzájomnú žalobu,
- 10. júla 2019 Slovenská pošta, a. s., podanú reklamáciu vybavila so záverom, že je neopodstatnená,
- 20. júla 2019 podali žalobcovia vyjadrenie k vzájomnej žalobe,
- 15. augusta 2019 nahliadla do súdneho spisu [REDAKOVANÉ] za žalobcu v 6. rade,
- 30. júla 2019 žalovaná uhradila súdny poplatok,
- 26. augusta 2019 bola žalovaná vyzvaná na vyjadrenie sa k podanému vyjadreniu žalobcov,
- 10. septembra 2019 žalovaná zaslala okresnému súdu vyjadrenie,
- 23. septembra 2019 podala žalovaná návrh na zmenu vzájomnej žaloby,
- 27. septembra 2019 okresný súd požiadal na účely zistenia pobytu žalobkyne v 7. rade Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky o súčinnosť,

- 23. októbra 2019 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov na podanie návrhu na ďalší procesný postup týkajúci sa žalobkyne v 7. rade z dôvodu prevodu nehnuteľnosti,

- 9. novembra 2019 oznámil právny zástupca žalobcov možnosť postupovať podľa § 80 CSP, požiadal o podanie vyjadrenia do 30. novembra 2019,

- 6. decembra 2019 navrhol právny zástupca žalobcov zastaviť konanie proti žalobkyni v 7. rade.

Úkony vykonané v roku 2020:

- 9. januára 2020 okresný súd rozhodol o pripustení zmeny vzájomnej žaloby,

- 13. januára 2020 okresný súd nariadil pojednávanie na 19. február 2020,

- 20. januára 2020 nahliadla do súdneho spisu [REDAKOVANÉ] za žalobcu v 6. rade,

- 31. januára 2020 zaslal právny zástupca žalobcov okresnému súdu vyjadrenie žalobcov,

- 19. februára 2020 sa vo veci konalo prvé pojednávanie,

- 4. marca 2020 doručil právny zástupca žalobcov vyjadrenie k veci.

21. Pri posudzovaní postupu okresného súdu na základe uvedeného prehľadu vykonaných úkonov možno ustáliť, že prierahy sú spojené predovšetkým s problematickým doručovaním zásielok pôvodnej žalovanej, ktorá má sídlo v štáte Svätý Vincent a Grenadíny. Okresný súd vyvinul snahu riadne jej doručiť podanú žalobu spolu s uznesením, ktorým pripustil zámenu žalovanej, ale tieto úkony neboli účinné a navyše vzhľadom na opakovanú neúspešnosť pokusu o rovnaký spôsob doručenia (poštou) je potrebné ich považovať za neefektívne.

22. Čo sa týka ďalších procesných úkonov okresného súdu, o procesných návrhoch strán konania rozhodoval s dlhšími časovými odstupmi, vzájomnú žalobu podanú žalovanou doručoval žalobcom po viac ako deviatich mesiacoch od jej podania. Sťažnosť na prierahy predsedovi súdu, ktorú žalobcovia podali 25. júla 2018, nebola ku dňu podania ústavnej sťažnosti, t. j. 14. januára 2020, vôbec vybavená.

23. Nemožno opomenúť fakt, že okresný súd vo veci vykonal prvé pojednávanie až 19. februára 2020, t. j. takmer päť rokov od podania žaloby na súde. Okresný súd teda takmer päť rokov vykonával vo veci iba procesné úkony súvisiace s doručovaním písomností a ustálením okruhu účastníkov konania, čo možno hodnotiť ako neefektívny postup konajúceho súdu s kratšími obdobiami nečinnosti (napr. september 2018 až február 2019).

24. Správanie žalobcov možno zhodnotiť tak, že v zásade postupovali riadne a súčinne, reagovali na výzvy súdu v lehotách, ktoré im boli ustanovené. Isté zavinenie na celkovej dĺžke konania je potrebné pričítať žalobcom v tom, že až v marci 2016 (takmer rok po podaní žaloby) došlo k ustáleniu okruhu účastníkov na strane žalobcu, pričom o návrhu žalobcov na pripustenie vstupu ďalšieho žalobcu (a zároveň o zámene na strane žalovanej) došlo až uznesením 11. apríla 2016. Námietka predsedu okresného súdu, že na prvom pojednávaní vo veci právny zástupca požiadal súd o 10-dňovú lehotu na účely doručenia vyjadrení ostatných žalobcov, nie je pri posudzovaní celkovej dĺžky konania podstatná. Problematické je obdobie nečinnosti súdu, ktoré predchádzalo prvému pojednávaniu. Navyše zo zápisnice z tohto pojednávania vyplýva, že súd strany sporu oboznámil so svojím predbežným právnym posúdením veci a zároveň uviedol, akým smerom sa dokazovanie bude uberať, teda nebolo očakávané ukončenie veci už na tomto pojednávaní, a preto návrh žalobcov nebol spôsobilý zásadne prispieť k neprimeranému alebo nedôvodnému predlžovaniu napadnutého konania.

25. Z hľadiska posudzovania právnej a faktickej zložitosti veci samej je potrebné uviesť, že vo veci sa zatiaľ konalo iba jedno pojednávanie, možná faktická či právna zložitosť veci nebola dôvodom vzniknutých prieťahov, pretože samotnej vecnej stránke žaloby sa okresný súd začal venovať až takmer po piatich rokoch od podania žaloby. Vo veci je potrebné prihliadnúť na skutočnosť, že ide o konanie s cudzím prvkom a sídlo žalovanej je mimo Európskej únie, čo spôsobilo ťažkosti spojené s doručovaním písomností pôvodnej žalovanej, avšak to nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľov. Naopak, je povinnosťou súdu v rámci riadneho a účinného poskytovania súdnej ochrany využiť dostupné mechanizmy na prekonanie procesných prekážok vrátane problému s doručovaním

súdnej zásielky. Keďže išlo o doručovanie súdnej písomnosti, v prípade neúčinného doručenia zásielky poštou mal okresný súd možnosť využiť doručovanie podľa medzinárodnej zmluvy, k čomu pristúpil až v septembri 2018 (č. l. 387 spisu). Ako neefektívny postup možno hodnotiť opakovaný postup spočívajúci v čakaní na vybavenie reklamácie nedoručenia zásielky, resp. doručenky k odoslanej listovej zásielke zo strany Slovenskej pošty, a. s.

26. Z hľadiska významu uplatneného nároku pre sťažovateľov možno konštatovať, že vec pre sťažovateľov nie je vysoko právne významná. Ide o návrh na zriadenie vecného bremena v ich prospech na účely riešenia prístupovej cesty k obydliam sťažovateľov, ktoré síce fakticky prístupné sú, ale nevyporiadaná prístupová komunikácia znižuje celkovú hodnotu ich nehnuteľností a spôsobuje problémy týkajúce sa ich financovania prostredníctvom úveru. Stav, ktorý podnietil žalobcov k uplatneniu si ich nároku, trval pred podaním žaloby dlhšie časové obdobie, čo nesvedčí o naliehavosti riešenia tohto nároku, a fakticky nespôsobil znemožnenie užívania nehnuteľností vo vlastníctve žalobcov.

27. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna činnosť môže byť dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Činnosť súdu totiž musí efektívne smerovať k čo najskoršiemu rozhodnutiu vo veci.

28. S ohľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že neefektívnym postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

29. S prihliadnutím na skutočnosť, že konanie vo veci nebolo pred rozhodnutím o ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd zhodnotil ako dôvodný návrh sťažovateľov prikázať okresnému súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (výrok 2).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

30. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

31. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

32. Sťažovatelia žiadali o primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 € pre každého. Ústavný súd pri určovaní výšky primeraného zadosťučinenia vzal do úvahy celkovú dĺžku konania, t. j. ku dňu podania ústavnej sťažnosti takmer 5 rokov trvajúce konanie na súde prvej inštancie a vychádzal z toho, že neprimeranú dĺžku konania zaviniť najmä okresný súd svojím neefektívnym postupom. Prihliadol aj na podiel žalobcov na dĺžke konania (bod 24 nálezu) a na význam veci pre sťažovateľov (bod 26 nálezu). S ohľadom na tieto okolnosti za primerané považoval ústavný súd priznať zadosťučinenie vo výške 1 000 € pre každého z nich (výrok 3). Vo zvyšnej časti požadovaného primeraného zadosťučinenia ústavný súd návrhu nevyhovel (výrok 5).

VI.

Trovy konania

33. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť

niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

34. V zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

35. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2019, ktorá bola vo výške 1 062 €. Ústavný súd v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížil základnú sadzbu tarifnej odmeny (suma 177 eur) o 50 % (suma 88,50 eur po znížení). Znížená základná sadzba tarifnej odmeny sa vynásobila počtom sťažovateľov ($88,50 \text{ €} \times 6$). Úkony právnej služby, ktoré si právny zástupca vyčíslil pri každej samostatne podanej ústavnej sťažnosti napriek tomu, že skutkovo a právne ide o tú istú vec pri zastupovaní viacerých osôb a boli podané v jeden deň, ústavný súd nepovažoval za účelne vynaložené podľa § 251 CSP (porov. II. ÚS 349/2011) a rozhodol o nich v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky, pričom za účelne vynaložené považoval ústavný súd tri úkony právnej služby, a to prevzatie a príprava právneho zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a písomné vyjadrenie k vyjadreniu okresného súdu ($531 \text{ €} \times 3$). K tomuto sa pripočítal režijný paušál ($3 \times 10,62 \text{ €}$). Priznaná náhrada trov konania predstavuje spolu sumu 1 624,86 € (výrok 4). Právny zástupca sťažovateľov nepreukázal, že je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), a ani nežiadal priznať náhradu trov konania vrátane DPH, preto sa priznaná náhrada trov konania nezvýšila o sadzbu DPH.

36. Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia s prihliadnutím na § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP (výrok 4).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu